

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

NERESNIČEN SVET – RESNIČNA GROŽNJA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorica:

Ana Slomšek

Mentorica:

dr. Anita Laznik

Celje, marec 2018

Srednja šola za kemijo,
elektrotehniko in računalništvo

NERESNIČEN SVET – RESNIČNA GROŽNJA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorica:

Ana Slomšek, K2a

Mentorica:

dr. Anita Laznik

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2018

POVZETEK

Tehnologija nam je prinesla toliko dobrega, napredek na vseh mogočih področjih, od medicine do komunikacije, a je obenem ustvarila popolnoma novo obliko nevarnosti, tj. spletno nasilje.

Osrednja tema raziskovanja je bilo literarno delo Alex Van Tol Viralni posnetek, knjiga, ki je skozi oči žrtvinega najboljšega prijatelja razkrila najgloblje posledice spletnega nadlegovanja, ki za sabo pušča nepopravljive rane.

V raziskovalni nalogi sem se v osrednjem delu usmerila v to, kaj sploh je spletno nasilje, vrste in njene posledice, nato pa sem analizirala še mladinski roman Viralni posnetek in v empiričnem delu ob pregledu ankete raziskala, kako se nevarnosti spletnega nasilja zavedajo dijaki Srednje šole za kemijo, elektrotehniko in računalništvo Celje. Ugotovila sem, da se mladi zavedajo številnih pasti rabe interneta, vendar pa imajo še vedno deljena mnenja, kako v primeru spletnega nadlegovanja ravnati.

KLJUČNE BESEDE: spletno nasilje, Viralni posnetek, nadlegovanje, anketa, vzroki, posledice, odziv, žrtev

SUMMARY

Technology has brought us a lot, progress in a variety of different spheres of life, from medicine to communication, but at the same time it created a completely new kind of danger called cyberbullying.

Main part of the research was a young adult literature work, with title Viral, and written by Alex Van Tol. In this book we can see through victims bestfriend's eyes and it reveals the darkest consequences of cyberbullying. Cyberbullying leaves damage that is hard to repair.

In the central part of the research I focused myself on a question, what exactly is cyberbullying, different kinds of it and its consequences. Then I analysed the novel Viral and in the empirical part, with some help from a survey, investigate how students of Secondary school for chemistry, electotechnic and computer science are aware of this threat. I was able to discover that young people are aware of many traps of modern internet, but they still have different opinions about how to react in case of becoming a victim of cyberbullying.

KEY WORDS: cyberbullying, Viral, harrasment, survey, reasons, consequences, reaction, victim

KAZALO

Vsebina

1 UVOD	4
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA.....	5
1.2 HIPOTEZE	6
1.3 IZBIRA RAZISKOVALNIH METOD	6
2 SPLETNO NASILJE.....	7
2.1 VRSTE SPLETNEGA NASILJA	8
2.2 POSLEDICE.....	10
2.3 PREPREČEVANJE SPLETNEGA NASILJA.....	10
2.4 SPLETNO NASILJE V SLOVENIJI.....	11
3 VIRALNI POSNETEK	12
3.1 O AVTORICI	13
3.2 PREDSTAVITEV KNJIGE VIRALNI POSNETEK.....	14
3.2.1 LJUBOSUMJE	15
3.2.2 VPLIV DRUŽBE	16
3.2.3 ALKOHOL, DROGE, SPOLNOST	17
3.2.4 POSNETEK IN ODZIV ŽRTVE.....	18
3.2.5 SAMOMOR	19
4 EMPIRIČNI DEL.....	20
4.1 TEŽAVE PRI PROCESU RAZISKOVANJA	21
4.2 ANALIZA ANKETE	21
5 ZAKLJUČEK.....	31
6 VIRI IN LITERATURA	33
7 PRILOGA.....	35

Kazalo slik

Slika 1: Nadlegovanje	9
Slika 2: Žrtev/Storilec.....	9
Slika 3: Starševski nadzor	11
Slika 4: Spletno nasilje	12
Slika 5: Alex Van Tol.....	13

Grafi

Grafikon 1: (Ne)dovoljena objava slik	21
Grafikon 2: Kako pomagati?	22
Grafikon 3: Komu povedati?	23
Grafikon 4: Koliko je žrtev?	24
Grafikon 5: Facebook prijatelji	24
Grafikon 6: Zavedanje nevarnosti	25
Grafikon 7: Fotografiranje: DA/NE.....	26
Grafikon 8: Zloraba slik.....	27
Grafikon 9: Seksting.....	28
Grafikon 10: Kako zmanjšati zlorabe?	29
Grafikon 11: Spol	30
Grafikon 12: Letnik	30

1 UVOD

Sodobna družba se sooča s težavami, ki še pred nekaj leti nikakor niso bile del naših življenj. Tehnologija je prinesla ogromno novosti, ki so nam olajšale življenje, ga naredile zabavnejše, lažnejše, hitrejše. Ampak ni vse samo dobro. Predvsem mladostniki smo izpostavljeni pastem vse te nove tehnologije na vsakem koraku. Danes ima vsak pametni telefon, ker če ga nima, je že izključen iz družbe. Pritisk okolja nas vodi v dejanja, ki jih lahko kasneje resnično obžalujemo. Družabna omrežja so tako priročna za pogovarjanje, spoznavanje novih ljudi ... Ampak kaj, če ti ljudje niso to, za kar se predstavljajo. Pred kamerami se danes težko skrijemo. Pri vsakem dogodku so prisotni telefoni in slike, ki nastajajo, so lahko najprej resda smešne, a lahko enkrat pridejo v javnost in postanejo sramotne ali celo intimne. Danes naš svet sploh ne obstaja več brez tega neresničnega sveta, ki pa v sebi skriva še kako resnične grožnje.

Mladi na poti odrasčanja sprejemamo težke odločitve, najdemo se med različnimi ljudmi, splet pa nam zahtevne poti do pravih odločitev ne olajša. Internetu se ne moremo izogniti, pametni telefoni, računalniki, vedno jih imamo blizu in smo njihova lahka tarča. Zlorabijo naše slike, nas ponižujejo, izsiljujejo, nam grozijo, pred njimi pa se ne moremo skriti. Včasih se je lahko od problemov zbežalo in zateklo domov, danes od neprestanega vibriranja telefona ne moremo kar tako zbežati. Seveda ni kriva samo družba, ampak so posledice, ki jih na nas pusti tehnologija odvisne od vsakega posameznika. Res pa je, da ljudje vedno želimo doseči priznanje. Želimo potrditev, da smo naredili nekaj dobro in da smo sprejeti v družbo. Težko se sledi dogajanju, če nimaš pametnega telefona, da si vedno na tekočem. Zato ljudje kupujemo vedno nove telefone, na katerih se lahko počne vedno več stvari. Boljši kot je, več tudi veljaš. Čeprav nam tehnologija omogoča povezavo s svetom, nas obenem ločuje od resničnega sveta. Ob prisotnosti telefonov smo nezbrani, neosredotočeni, ukvarjamo se s stvarmi, ki za nas nikakor niso pomembne, in nas odrežejo vsakega stika z resničnostjo. Lahko bi se med seboj pogovarjali, a si dopisujemo, lahko bi se srečali, a se gledamo preko kamere. Spletno nasilje bi lahko preprečili ali vsaj omejili, če bi se lahko rešili naše povezave s tehnologijo. A to je nemogoče. Kibernetski svet je že preveč del nas. Današnji družbi ne pretijo enake nevarnosti, kot so otrokom pred petdesetimi leti. Danes se moramo paziti spletnih prijateljev, odgovorni moramo biti pri objavi slik na družabnih omrežjih, ne smemo prezreti spletnega nasilja in izsiljevanja. Danes bomo prej srečali otroka, ki ga je prizadelo spletno nasilje, kot otroka, ki se je z nekom stepel.

Izhodišče mojega raziskovanja je literarno besedilo Alex Van Tol Viralni posnetek, ki govori o dekletu, ki želi vzbuditi ljubosumje svojega najboljšega prijatelja, stvari gredo predaleč, nekdo pa to dekle v položaju največje ranljivosti posname s telefonom. To delo nam

omogoča vpogled v nemoč mladostnika in posledice, do katerih pripelje le posnetek, ki pa lahko posamezniku popolnoma uniči življenje.

Pri raziskovanju se bom najprej osredotočila na teoretične osnove o spletnem nasilju, ki se ga sicer zavedamo, a se zdi, da mislimo, da je to le oddaljena tema, ki se nas ne dotika. Nato se bom posvetila vsebinski analizi besedila, hkrati pa bom v povezavi z le-to preverila, kakšen je odnos do spletnega nasilja med mladimi na Srednji šoli za kemijo, elektrotehniko in računalništvo.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

V raziskovalni nalogi se bom skušala čim bolj približati in spoznati s temo spletnega nasilja. Naslov Neresničen svet – resnična grožnja se mi je zdel primerna odločitev, saj kot sem že omenila v uvodu, je splet za nas neresničen svet, ki ga obiskujemo, da se v njem zabavamo, komuniciramo, izobražujemo ... A ta svet ni čisto nedolžen in vsebuje nevarnosti, ki lahko povzročijo popolnoma resnične posledice. Rane, ki se ne zacelijo tako hitro. Osredotočila se bom tako na samo žrtev nasilja, kot tudi na storilca, saj lahko v današnjem svetu tako eno kot tudi drugo zlahka postane kdorkoli. Internet je dostopen, prav tako tehnologija, najti se mora samo še človek s takšnim karakterjem, da se mu bo zdelo zabavno greniti življenja drugih ljudi, in pa nekdo, ki je posnel sliko, ki je ne bi smel, je druge rase, drugačne spolne usmerjenosti ipd. in posledično dobimo storilca ter žrtev.

Nato bom raziskovanje usmerila v interpretacijo literarnega dela Viralni posnetek, avtorice Alex Van Tol, in ugotovitve ter pridobljeno znanje usmerila še v analizo rezultatov ankete, ki so jo reševali dijaki, in skušala čim bolj ugotoviti, kakšno predstavo imajo o spletnem nasilju dijaki Srednje šole za kemijo, elektrotehniko in računalništvo.

V besedilu Viralni posnetek me je zanimalo:

- Kako se s spletnim nasiljem spopada žrtev?
- Kaj je povod za nasilje oz. zakaj je bil posnetek narejen?
- Ali je žrtev pripravljena prositi za pomoč in pomoč sprejeti?
- Kakšne posledice spletno nasilje pusti na žrtvi?

Z anketo pa se bom osredotočila na vprašanja, s katerimi želim dobiti predvsem odgovore na to, kaj dijaki mislijo, da že sodi pod spletno nasilje, kako bi ukrepali v primeru nasilja nad njimi ali njihovimi prijatelji in kako odgovorno se sami obnašajo na spletu.

Spletno nasilje postaja vedno večja problematika sveta, zato želim spoznati povode za nasilje in morda ugotoviti, kaj bi se lahko dalo glede tega storiti. Tu vem, da ne morem narediti kaj velikega, a prav bi bilo, da se začne še otroke vzgajati in njihove starše opozarjati, v kakšen svet spuščajo svoje otroke, ko jih posedejo za računalnik.

1.2 HIPOTEZE

Pred raziskovanjem sem si zadala nekaj hipotez, ki jih bom lahko po koncu potrdila ali ovrgla:

HIPOTEZA ŠT. 1: Spletno nasilje presega navadno verbalno in fizično nasilje.

HIPOTEZA ŠT. 2: Žrtev v knjigi je to postala po svoji krivdi.

HIPOTEZA ŠT. 3: Pred spletnim nasiljem je težko ali celo nemogoče zbežati.

HIPOTEZA ŠT. 4: Dijaki svojih težav ne bi zaupali policiji ali prijavili zlorabe.

HIPOTEZA ŠT. 5: Dijaki znajo razbrati nevarnosti interneta in se na spletu obnašajo odgovorno.

HIPOTEZA ŠT. 6: Posledice spletnega nadlegovanja so lahko resne in vodijo v depresijo.

1.3 IZBIRA RAZISKOVALNIH METOD

Za osnovo svoje raziskovalne naloge sem si izbrala literarno besedilo *Viralni posnetek*, ki je izšel leta 2016 pri izložbi MIŠ. Je prevod izvirnega dela z naslovom *Viral*, ki je izšlo pet let prej. Avtorica Alex Van Tol v njem razkrije odziv žrtve na spletno nasilje skozi oči njenega najboljšega prijatelja, kar nam resda ne omogoči prvoosebnega pogleda na težavo, a nam razkrije širino samega problema, ki se zdi brezizhoden. Posvetila sem se vsebinski analizi besedila, pripravila pa sem tudi anketni vprašalnik, ki so ga reševali dijaki naše šole. Anketo je reševalo 114 dijakov, od tega večina moških. Anketa je sestavljena iz 10 vprašanj, ki mi bodo pomagala spoznati, kakšen je odnos dijakov do spletnega nasilja oz. koliko se le-tega zavedajo.

Raziskovanje je potekalo z motivno-tematsko analizo literarnega besedila, analizo rezultatov anketnega vprašalnika ter povezovanjem in primerjavo le-teh z literarnim besedilom.

2 SPLETNO NASILJE

Še pred nekaj leti smo govorili o klasičnem medvrstniškem nasilju, ki se je odražalo na fizičen in verbalen način, danes pa je velik razmah tehnologije mlade postavil pred novo nevarnost, tj. spletno nasilje. Morda celo bolj nevarna oblika nasilja kot le-ta, ki smo jih poznali in o katerih se je ogromno govorilo do zdaj. ¹Opredelimo lahko več razlogov, zakaj se zdi splet toliko bolj nevaren kot pa nasilje in zmerjanje na šolskem igrišču. Prvi razlog je hitrost, in sicer je poudarek na tem, da lahko s pritiskom ene tipke neko žaljivo govorico, sramotno ali intimno sliko ali kruto sporočilo pošljemo na desetine ali celo tisoče uporabnikom spleta. Svetovni splet ne pozna meja ali časovnih omejitev in vse je čisto preveč enostavno. ³Drugi razlog je t. i. prostorska intimnost (pojem je oblikovala Leisa Reichtel in ga definira kot »Redno in intimno biti v stikih z ljudmi in to na način, na katerega običajno ne bi mogli biti, saj nas pri tem omejujeta čas in prostor.«). Ta razlog naredi uporabnike žrtve še bolj ranljive, saj bi se običajno po prihodu iz šole nasilje končalo, tako pa se nadaljuje in zahvala gre tehnologiji, ki omogoča nadaljevanje žaljive komunikacije ter nadlegovanje, ki preprosto nima omejitev. Prednost spletnega nasilja predstavlja tudi tehnološka anonimnost, saj se lahko na spletu vsak izdaja za nekoga drugega ali ostaja popolnoma anonim in zato se tisti, ki si ne želijo vključevati v neposredno fizično nasilje, skrivajo za ekrani. Danes družabna omrežja celo spodbujajo anonimnost in s tem različne oblike spletnega nasilja ter nadlegovanja. Žrtve storilcev ne vidijo, storilec kaže izjemno moč in prevlado nad žrtvijo in vse to povzroči, da se žrtev še težje upre. Nasilneži, izvajalci spletnega nasilja, so pogosto sovrstniki žrtev (mladostniki). Do njih so lahko nasilni zaradi različnih vzrokov: lahko je nasilnež sam žrtev nasilja (v lastni družini ali drugih vrstnikov), morda ima priučen vzorec, da se z nasiljem rešuje različne probleme, lahko pa skuša z nasiljem vzpostaviti svoj status v neki vrstniški skupini. Seveda pa ti razlogi ne pomenijo opravičila za izvajanje nasilja nad drugimi.

(Povzeto po: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/magdic-tadeja.PDF>,
<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-MN6IYVBM/af620657-ae9c-4980-be74-0ee8da42b382/PDF>)

Otroci so na spletu precej bolj pogumni kot v resničnem življenju in se (pre)malo zavedajo oz. se ne zavedajo, kakšne nevarnosti pretijo nanje. Mladi radi raziskujejo in iščejo nove možnosti, obenem pa si želijo najti mesto v družbi. In za to mesto v družbi so pripravljene narediti veliko, objaviti sramotne, intimne slike oz. tudi slike, na katerih so v stanju opitosti, deliti svojo telefonsko številko, naslov. Poleg tega pa na spletu naletijo na pornografske vsebine, neprimerne komentarje, grožnje, žaljiv govor, poudarjanje manjvrednosti določenih skupnosti (istospolno usmerjenih, temnopoltih, muslimanov ...) in povabila neznancev, ki se

predstavljajo kot prijatelji. Splet naj bi mladim pomagal pri izoblikovanju identitete, v resnici pa s pastmi na vsakem koraku preizkuša njihove sposobnosti razlikovanja prav od narobe.

2. 1 VRSTE SPLETNEGA NASILJA

Poznamo več oblik nasilja na spletu. V vseh so lahko otroci udeleženi le kot uporabniki oz. opazovalci ali pa tudi kot udeleženci – žrtve ali storilci: spletne strani s slikami in videi nasilja, ustrahovanje, trpinčenje ... V nadaljevanju bom naštel in na kratko obrazložila nekatere najpogostejše vrste spletnega nasilja, ki se na žalost pojavljajo vedno pogosteje in se zgodi, da jih sploh ne jemljemo več kot nasilje, ampak kot del vsakdana med brskanjem po spletu. Slovenskim izrazom bom dodala tudi angleške, saj so v veliko primerih ti bolj poznani kot naši izrazi. Angleško govoreče države so prve vstopale v obširen svet spleta in so zato tudi prve uvidele njegove nevarnosti in začele nanje opozarjati, zato so danes po celem svetu poznani njihovi izrazi.

Spletni spori (*flaming*) so, kot nam že izraz pove, pošiljanje in objavljanje sporočil z vulgarno, jezno vsebino.

Nadlegovanje (*herassment*) je ponavljajoče pošiljanje zlobnih in žaljivih sporočil, ki povzročata nelagodje in strah.

Očrnitev (*denigration*) je izraz, ki označuje objavljane in širjenje govoric o žrtvi iz različnih namenov (želi spreti žrtev z družino, prijatelji, jo osramotiti, postaviti v neprijeten položaj).

Poosebljanje (*impersonation*) je vrsta spletnega nasilja, pri katerem gre za pretvarjanje, da smo nekdo drug, ki v imenu prave osebe objavlja ali pošilja škodljivo vsebino.

Lažna identiteta (*catfish*) predstavlja trend, kjer si storilec izdelava lažni profil na nekem družabnem omrežju in se potem tako tudi predstavlja, največkrat z namenom, da bi v srečanje zvalil nedolžne otroke.

Spletno zalezovanje (*cyberstalking*) je nasilje, kjer gre za ponavljajoče nadlegovanje, velikokrat tudi z grožnjami, ki povzročijo velik strah. Pomeni izrabo interneta oz. tehnologije z namenom spremljati gibanje, zadrževanje, delovanje žrtve in nato njeno nadlegovanje in napadanje. Poznamo pa tudi izraz **spletno ustrahovanje** (*cyberbullying*), pri katerem gre za brezobziren napad na nekega mladostnika in njegovo zasebnost z objavo bolečih, ponižujočih, lažnih slik ali videov.

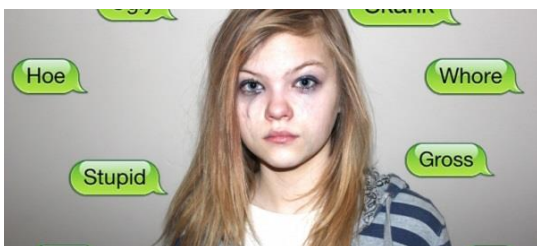
Pri **sekstingu** (*sexsting*) govorimo o objavi seksualne vsebine ali izmenjavo le-te med mladostniki preko družabnih omrežij (gole ali pol gole fotografije, posnetke ipd.). To se dogaja med ljubezenskimi pari, ki drug drugemu tako izkazujejo zaupanje, ki pa je nato večkrat izdano in slike se pojavijo tudi na spletu, družabnih omrežjih ipd.

Motivirana spoprijateljitev oz. **grooming** imenujemo, ko odrasli storilec nagovarja mladostnika k srečanju v živo, pri predhodni komunikaciji pa se izdaja za njegovega vrstnika.

Na samem srečanju največkrat storilec izvrši spolno zlorabo nad žrtvijo. Tako najhitreje pride do otroške pornografije, ki pomeni vsakršno obliko dokumentiranja, snemanja, prikazovanja posega v spolno nedotakljivost mladoletnih oseb.

Prav tako pa pod vrsto spletnega nasilja spada tudi objava fotografij, videov, komentarjev ter označevanje (*tagging*).

(Povzeto po: http://gros-sola-radgona.splet.arnes.si/files/2016/02/Predavanje_mag.-Anton-Toni-Klancnik.pdf, <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/magdic-tadeja.PDF>, <https://safe.si/nasveti/neprimerne-in-nezakonite-vsebine/nasilje-na-spletu>)

Slika 1: Nadlegovanje

Vir: <http://najstnica.svet24.si/blog/spletno-nasilje-je-nasilje>

Slika 2: Žrtev/Storilec

Vir: <https://www.surveymonkey.com/r/65GPST6>

2.2 POSLEDICE

Spletno nadlegovanje lahko žrtvam pusti doživljenjske posledice, ki niso vidne na zunaj, a so to globoke psihološke rane. V večini primerov ne pride do fizičnih posledic, razen v skrajnih primerih. ⁶Najpogostejše posledice spletnega nadlegovanja so depresija, nespečnost, nizka samopodoba in samozavest, žrtve ne želijo več v šolo in jih morajo starši prepisati drugam. V najhujših primerih se zatečejo k samopoškodovanju, samomorilskim mislim in v najslabšem primeru se lahko spletno nasilje konča s samomorom žrtve. Vse to pa je lahko za storilca le igra, ki ne bo nikomur škodila. Posledice, ki jih bo nadlegovanje pustilo na nekem mladostniku, je odvisno od vsakega posameznika. Nekateri bodo lahko živeli naprej brez strahu, čeprav jih bo izkušnja vedno spremljala, drugi pa se bodo težko pobrali in vedno živeli v strahu pred slabimi stranmi tehnologije. Žalostno je, da nam dandanes lahko spletno nasilje povzroči hujše posledice kot udarci. (Povzeto po: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/magdic-tadeja.PDF>)

2.3 PREPREČEVANJE SPLETNEGA NASILJA

Pozitivna šolska klima je bistvena za preprečevanje nasilja, zlorab in ustrahovanja v šoli. Velja tudi obratno, da uspešno preprečevanje pripomore k pozitivnemu šolskemu vzdušju. Na šolsko klimo vpliva več dejavnikov, povezanih s konkretno situacijo znotraj šole in v njenem okolju. Tu gre lahko za vprašanja organizacijskih pogojev, družbenih odnosov, vključenosti, vedenj, norm in vrednot. Seveda je to le eden manjših dejavnikov, ki vplivajo na začetek spletnega nasilja. Kot sem zapisala že prej, je nasilje vrsta sproščanja in dokazovanja moči storilcev. Ti so lahko naučeni tako oz. so sami žrtve doma, lahko se želijo uveljaviti v družbi in kaj je boljši način kot ta, da nekoga ponižaš, mu groziš, se iz njega norčuješ. Drugi ga po tem gledajo s spoštovanjem, nekateri se bojijo, da bi lahko enako doletelo tudi njih in mu zato iz strahu sledijo, drugi se po najhujših zgledujejo, da bi lahko tudi sami vstopili v popularno družbo. Veliko glede samega preprečevanja ne moremo storiti, kajti storilci bodo vedno potrebovali dejavnost, s katero lahko sproščajo svoje notranje frustracije, a veliko razliko bi povzročilo že to, da bi opazili žrtve oz. poskušali nasilje omejiti, še preden pride do hujših posledic. Na dobri poti bi bili že z opozarjanje najmlajših in njihovih staršev, v kaj se spuščajo, ko prižgejo računalnik. Starši bi se morali bolj zavedati, da spletno nasilje obstaja tudi tu, da to ni nekaj, kar je od nas oddaljeno. Mladi bi morali na spletu ravnati odgovorno, saj ti lahko ena sama napačna slika pokvari življenje. Tukaj ne gre le za to, da lahko objava slik, na katerih je oseba v opitem stanju, nekoč odločilnega pomena, ko bo ta oseba iskala službo. Delodajalci imajo možnost raziskati življenje bodočega zaposlenega na družabnih omrežjih. Z odgovornim obnašanjem želimo preprečiti depresijo med mladimi, zmanjšati število

samomorov in narediti kibernetски svet malce varnejši. Vsakič, ko objavimo informacije na spletu, kjer jih lahko vidijo vsi, izgubimo nekoliko svoje zasebnosti in dopolnimo svoj spletni ugled in digitalni odtis. Nekaj razkrijemo tukaj, nekaj tam, nekaj objavijo drugi in če bi kdo te koščke sestavil, lahko že dobi precej natančno sliko o nas. Prav tako, ko ustvarimo uporabniške profile na družabnih omrežjih ali klepetamo z drugimi preko spleta, oddajamo nekatere zasebne podrobnosti o sebi. Se zavedamo, da je internet verjetno najbolj javen kraj na svetu? Res želimo, da so vsi ti podatki tam nekje in jih lahko, ko to želi, vsak najde in izkoristi. Zaradi svojih objav lahko imamo težave v prihodnosti, naše podatke tržijo velika podjetja in konec koncev nimajo prav vsi uporabniki spleta dobrih namenov. Prav tako ob spletnih sporih, žaljenju in podobnem ne smemo samo pogledati stran, vedno več stvari se bo dogajalo na spletu in vedno več ljudi bo uporabnikov, zato lahko s prijavi zlorab in odgovornim ravnanje naredimo velik korak do tega, da bo čez nekaj časa spletno nasilje res le oddaljen pojav.

Slika 3: Starševski nadzor

Vir: <https://safe.si/novice/irske-starse-najbolj-skrbi-spletno-nasilje-zasvojenost-in-grooming>

2.4 SPLETNO NASILJE V SLOVENIJI

Slovenijo uvrščamo med države z visokim tveganje rabe interneta med mladimi in v to skupino se uvrščamo iz treh pomembnih razlogov: slovenski otroci se zelo zgodaj spoznajo s kibernetским svetom, uporabljamo ga nadpovprečno veliko, omejitve s strani staršev pa so manj pogoste in imajo zato zelo slab nadzor nad uporabo interneta ali ga celo nimajo. Domača raziskava z naslovom Raziskava o nasilju na slovenskih srednjih šolah je pokazala, da ima na spletnih družabnih omrežjih okoli 76 % slovenskih otrok in mladostnikov odprt profil. Morda se staršem zdi, da takšnih nevarnosti v Sloveniji ni, a tudi na slovenskih družabnih omrežjih obstajajo sovražni in lažni profili, spletni spori, seksting, nagovarjanje za osebne podatke otrok ipd.

Pripomba [UsW1]:

Pri nas smo se začeli s prepoznavanjem in obravnavo takšnega nasilja ukvarjati precej pozno in to šele leta 1993, medtem ko so se skandinavske dežele s tem problemom ukvarjale že v 80. letih 20. stoletja. V Sloveniji se malo govori o tej temi, čeprav je to razširjen problem današnje družbe. Kar 94 % mladih uporablja spletno mesto Youtube in 92 % Facebook (Center za varnejši internet 2014). To so ogromne številke, saj so slovenski otroci globoko v kibernetnem prostoru, a se tega premalo zavedamo. Splet omogoča, da se poteši radovednost, a naivnost in mladost vodi v velike, nepopravljive napake. Ni potrebno na temno stran interneta, da vidimo profilne slike na pol golih mladih, da najdemo osebne podatke otrok, vulgarne spore, ki se odvijajo na družabnih omrežjih, ostali prisotni pa navijajo in se zabavajo ob prepiru. Ta neresničen svet, poln resničnih groženj za otrokovo identiteto je ves čas blizu.

Slika 4: Spletno nasilje

Vir: <http://moziru.com/explore/Computer%20clipart%20cyber%20bullying/>

3 VIRALNI POSNETEK

Osnova preučevanja te raziskovalne naloge je knjiga *Viralni posnetek* avtorice Alex Van Tol.

Če se posvetim samemu naslovu, *Viralni posnetek* oz. *Viral*, ima tako v angleškem (izvirnem) jeziku, kot tudi v prevodu isti pomen. *Viralni video* je tisti video, ki zaradi svoje vsebine sproži proces, da si ga ljudje začnejo med seboj pošiljati po elektronski poti, deliti, objavljati na blogih in da pride v eter tradicionalnih medijev – viralno se prenaša naokoli kot virus, po čemer je dobil tudi ime. *Viralni* so lahko različni internetni »memi« (običajno tako poimenujemo v nekem okolju splošno znane ideje), videoposnetki, fotografije in druge vsebine, ki ljudi zabavajo in jih presenečajo. Pri *viralnih vsebinah* gre za zanimiv družbeni fenomen in z internetom se ta širi mnogo hitreje, kot si lahko predstavljamo.

(Povzeto po: <https://www.had.si/blog/2011/05/24/viralen-viralni-video/>)

Viralni posnetek je epsko literarno besedilo, žanrsko ga lahko uvrstimo v mladinsko literaturo. Je delo, ki nam omogoča vpogled v življenje mladostnikov, ki se spopadajo s težavami, ki jim sledijo na vsakem koraku. Nikakor pa ne drži, da je najpomembnejši motiv tega dela le spletno nasilje. Odstre nam tudi pogled na impulzivno mišljenje, naivnost in dejstvo, kakšno nevarno obdobje je mladost.

3.1 O AVTORICI

Moje ime je Alex Van Tol.
In znam z besedami. Zgodbe, ki so očarljive, jedrnate,
natančne in ki gradijo zaupanje v to, kar si
in kar lahko ponudiš.
Potrebuješ pomoč pri pripovedovanju svoje zgodbe?

(<http://alexvantol.com/>, prevod)

O avtorici je malo znanega, od splošnih podatkov lahko izvemo le datum rojstva (29. november 1973) in kraj delovanja (Victoria, Britanska Kolumbija, Kanada), vse ostalo je njeno zasebno življenje. Ima pa svojo edinstveno in zanimivo uradno spletno stran, kjer na drugačen način predstavi svoje delo in sebe.

Trenirana je kot poučevalka, obrušena s komunikacijo in spolirana z novinarstvom. Ukvarja se z novinarstvom, saj živi in diha za to, da pove zgodbe, da pokaže, kje smo v nekem

trenutku, od kod smo prišli in kam smo namenjeni. Piše poslovne načrte, poročila, novice, spletne vsebine, poročne zgodbe, članke, strateške načrte in še mnogo drugega. Prav tako je govornica, ki tako mladim kot starejšim pripoveduje o razvoju človeka, izobrazbi, kako priti bliže svojim resničnim željam in kako bodo te spremenile tvoje življenje. Njena prva knjiga je bila izdana leta 2010, v sedmih letih pa je izdala 13 knjig. Piše resnične (Superstar: Liam Hemsworth, Sonia Sotomayor: U.S. Supreme court justice, Dolores Huerta: Voice for the working poor ...) in znanstvenofantastične zgodbe (Knifepoint, Redline, Shallow Grave, Dead man's curve ...). Zdaj si je vzela odmor od pisanja knjig, da lahko pomaga drugim ljudem pri pripovedovanju njihovih zgodb. Deluje kot skriti avtor oz. *ghostwriter*, kar pomeni, da napiše zgodbo nekoga drugega, ki je sam ne zna ubesediti, in nato od te zgodbe ne želi ničesar več, nikjer ni niti omenjena in to ji je v veliko veselje. Največ ji pomeni, da lahko pomaga ljudem, da lahko končno povedo svojo zgodbo in to omogoča vsem, ki imajo pogum, da jo prosijo za pomoč.

(Povzeto in prevedeno: <http://alexvantol.com/>)

Slika 5: Alex Van Tol

Vir: https://www.goodreads.com/author/show/4224453.Alex_Van_Tol

3.2 PREDSTAVITEV KNJIGE VIRALNI POSNETEK

OKOLIŠČINE DOGAJANJA

Okoliščine te zgodbe so več kot samo fizična lokacija, ampak tudi atmosfera in počutje ob branju. Avtorica je logično postavila dogajanje v srednjo šolo, saj predstavlja problematiko večinoma mlade generacije in najlažje se je vživeti v zgodbo, če smo na predvidljivem, običajnem kraju, kjer pa se dogaja popolnoma nova zgodba. Ob branju lahko začutimo čustva glavne osebe, na katerih je v zgodbi še poseben poudarek. Zahvalimo se lahko temu, da tako lažje razumemo, kaj literarne osebe doživljajo in lahko te izkušnje primerjamo z

resničnim življenjem. Z odkrito lirskim slogom avtorica pokaže resnično globino problematike spletnega nasilja, četudi s strani žrtvinega najboljšega prijatelja.

(Povzeto po: <http://digital.orcabook.com/teachersguides-viral-teaching-strategies/2>)

Bistvo te zgodbe pa še zdaleč ni le spletno nasilje. Pojavljajo se problematike vsakdanjega življenja mladih, njihove stiske, odločitve, ki jih obžalujejo, ljubezenske težave ... In pa globoke, temne teme, ki nas vedno znova presenetijo, ker le niso tako daleč od nas, kot si mislimo: droge, posilstvo, samomor. Daje nam vedeti, da je mogoče naše otroštvo res lažnejše in lepše, kot so bila otroštva prejšnje generacije, a ni nujno, da je tudi bolj varno. Viralni posnetek je literarno delo, ki na precej nepričakovan in nenatančen način z vidika žrtvinega najboljšega prijatelja, opiše temačno in težavno pot mladostnika, ki ga lahko vsakodnevnne odločitve zapeljejo na napačne poti na vsakem koraku. Danes je pravzaprav težko biti mladostnik, ves čas na udaru z vseh strani in ob vseh časih. Danes se ni več mogoče skriti doma, da ne pridejo nadte zlobni jeziki, danes ti sledijo vsepovsod. Norčevanje iz drugega je morda na prvi pogled res lahko videti kot šala, a je v resnici daleč od tega. Nekoga bo to zafrkavanje bolj prizadelo, kot si lahko mislimo. Ko nekaj časa poslušamo in beremo žaljive in zabavljške komentarje, začnemo misliti, da smo res takšni, kot drugi pišejo. Na nas ima družba večji vpliv kot družina. Če pa nekdo vdre v tvojo zasebnost, te snema v neprimernih situacijah in ta posnetek dobijo vsi na šoli, to ni več šala. To je ta viralni posnetek. Naši glavni literarni osebi je povzročil rano, ki se je ne da zaceliti. Ko ljudje gledajo posnetek tvoje izgube nedolžnosti, res lahko pomisliš na vse najslabše. Tukaj še vedno obžalujem dejstvo, da zgodbe ne prikazuje sama žrtev, ampak v tej zgodbi prijateljeve oči štejejo še več. Prijatelj je tisti, ki stisko glavne literarne osebe opazi, in prijatelj je tisti, ki tej osebi tudi skuša pomagati. Življenje je precej kompleksna stvar, v mladosti pa še toliko bolj.

Kot sem zapisala, je omejitev na le spletno nasilje v tem literarnem delu nesmiselno, zato bom v nadaljevanju knjigo v celoti natančno predstavila tako, da bom izpostavila motive iz zgodbe, ki jih vidim kot temeljna problemska izhodišča.

3.2.1 LJUBOSUMJE

Lindsay je lepo mlado dekle in Mike je njen najboljši prijatelj že leta. Ta nam v zgodbi pripoveduje, kako se je odnos med njima spremenil, saj sta si postala všeč. Miku je postalo nerodno v njeni družbi, opazil je njeno lepoto in se spraševal, kako tega ni opazil prej. Tudi Lindsay čuti enako, čeprav on seveda o tem ni popolnoma prepričan. Na neki zabavi pa se zgodba zaplete, ko jo želi Mike povabiti na zmenek, a zapravi priložnost in Lindsay odide. Takrat se pojavi Scarlett, ki je znana po tem, da se rada prepušča fantom ter se pridruži Miku. Usede se nanj in ga poljubi, takrat pa se vrne Lindsay. Oba sta popolnoma šokirana in to je začetek zgodbe, ki nato povzroči padec pametne atletinje zaradi številnih slabih

odločitev. Ljubosumje je glavni razlog za vse, kar se zgodi v nadaljevanju. Lindsay se umakne od vseh svojih starih prijateljev, Mika pa to zelo boli. Čez poletje se spremeni, postane vitkejša, bolj plavalasa. Postane sinonim za popolnost dekleta v očeh veliko fantov. Oblači se zapeljivo, obnaša se drugače, kadi, hodi na zabave in podobno. Stvar je v tem, da to ni ona. Lahko se še tako pretvarja in si govori, da je, a ni. Z vsem, kar počne, se želi le maščevati Miku, za poljub, ki ga je v resnico Miku dala Scarlett. Želi mu pokazati, kako jo je prizadel, ne zavedajoč se, da s te, spremenjenim obnašanjem vedno bolj prizadene samo sebe. Mika želi narediti tudi ljubosumnega, zato se veliko druži z različnimi fanti in v nekaj trenutkih celo izrabi priložnost, da mu odkrito vrže pod nos, da se dobi z drugimi fanti in to popularnimi, starejšimi, ki pa so največkrat popolni bedaki. Lindsay gre tako daleč, da druženje s fanti sprevrže v na videz nedolžno spolno igrico.

Ljubosumje je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika razloženo kot bojazen koga, da bi izgubil ljubezen, naklonjenost kake osebe. Lindsay je želela Miku pokazati, kaj zamuja, mu zabrusiti, kaj je zapravljal in mu pokazati, da je njej še boljše brez njega. Ljubosumja ne moremo ravno določiti, ali je pozitivno ali negativno čustvo. Pozitivno je, saj z ljubosumjem pokažemo, da nam nekdo veliko pomeni, a ga hitro povezujemo z negativnim čustvovanjem, saj lahko povzroči sprejem mnogih slabih odločitev. Ljubosumje lahko povzroči prenegljenost, impulzivne odločitve, ki velikokrat ne obrnejo življenja na bolje. Ljubosumje povzroči jezo in negativne spremembe. Lindsay se je odločila za velike spremembe. Ljubosumje jo je gnalo, da je postala takšna kot Scarlett, saj je želela, da se tudi nje Mike dotakne in jo poljubi in mora zato pač biti takšna. Postati nekdo drug.

Seveda je potem ljubosumen tudi Mike. Ljubosumen je na vse, ki zdaj prejemajo njeno pozornost, njega pa še opazi ne. Ko mu pove, da se dobi s kakšnim fantom, je jezen in nejevoljen, ker je zapravljal svojo priložnost. Ampak Mike ne gre tako daleč kot Lindsay. Ostaja tak, kakršen je bil in z žalostjo ter razočaranjem opazuje Lindsayino spremenjeno obnašanje in kljub temu da ga Lindsay nenehno zavrača, prevzame na nek način vlogo njenega rešitelja. Spremlja vsak njen korak, od daleč bdi nad njo in čaka, kdaj bo uvidela svojo veliko zmoto. Ker se na nek način čuti poklicanega, da pomaga svoji nekdanji prijateljici, je toliko bolj prizadet tudi on, ko Lindsay spolno izrabijo in se posnetek s spolnim občevanjem z Lindsay najde na svetovnem spletu. Ona pa v svoji novi družbi odkrije novo življenje, a to ni boljše kot staro. Ljubosumje je povod za celotno grozno zgodbo, ki se zgodi v nadaljevanju.

3.2.2 VPLIV DRUŽBE

²Lindsay se ne spremeni popolnoma sama in tudi za to, kar se je zgodilo v nadaljevanju, ni kriva le ona. Velik del te odločitve je seveda na njenih ramenih, a močan je tudi vpliv družbe.

Ko se začne družiti z drugimi ljudmi, se spremeni tudi sama. Kot sem že zapisala, človeška osebnost teži po priznanju, sprejetju. Ni važno, kakšno priznanje in kakšno sprejetje, glavno je, da je. In ljudje smo za to pripravljeni narediti veliko. Družba je najmočnejši dejavnik, ki vpliva na vsakega človeka. Najprej je naša družba seveda družina, potem prvi prijatelji v vrtcu ali šoli, potem srednješolsko, fakultetno življenje ali služba, ter seveda prosti čas ... Ljudje nismo bili ustvarjeni kot bitja za samoto. Seveda smo večinoma samosvoji in trmasti, a smo občutljivi in dovzetni za druge, za njihova mnenja. Lindsay se je sama odločila za spremembo kot maščevanje svojemu najboljšemu prijatelju, a potem je šlo vse skupaj predaleč. Tu se vidi vpliv družbe. Druga dekleta se oblačijo v oblačila, ki bolj malo prepuščajo domišljiji, zato je po le-teh posegla tudi Lindsay. Hodila je na zabave, pila, se prepuščala moškim, neopravičeno izostajala od pouka, kadila ... Stvar je v tem, da se je Lindsay obnašala tako ves čas, ne samo takrat, kadar je gledal Mike. Lahko bi igrala svojo igro le takrat, ko je bil v bližini, tako pa jo je ta svet potegnil vase. Lahko bi se reklo, da je našla svoje mesto, a to ni bilo pravo. Družba in prijatelji so danes zelo pomembna vrednota, a moramo znova misliti s svojo glavo pri izbiranju le-te. Družba je povod za številne odločitve in spremembe, njen vpliv pa je ogromen. Kakšen bo ta vpliv, je odvisno od nas samih in našega karakterja.

3.2.3 ALKOHOL, DROGE, SPOLNOST

Že sama po sebi vsak od teh treh stvari posamezno v življenju mladostnika ni najboljša izbira, kombinacija vseh treh pa vodi v res slabe stvari. Lindsay je bila na zabavi. Prisotnega je bilo veliko alkohola, ponudili so ji ekstazi in nato je še prostovoljno odšla v sobo s starejšim fantom, vse to pa je še vedno storila iz kljubovanja Miku. Ta jo je seveda želel spraviti k pameti, še posebej takrat, ko je šel v sobo z Lindsay še drugi fant, je Mike skušal Lindsay prepričati vstop v sobo, a ga je eden izmed fantov potisnil po stopnicah. Mike je zaradi udarca pri padcu izgubil zavest za naslednjih deset minut. Ko se je zbudil, je njegova prva misel bila Lindsay. Svojo najboljšo prijateljico je našel v sobi samo, negibno, golo.

„Prižgem luč in ostrmim.

Leži na hrbtu, razkročena čez posteljo.

Gola.

Prepozen sem bil. Prepozen, da bi ustavil tista kretena.

Srce se mi trga, ko vidim Lindsay takšno. Njeno vitko telo, ki spominja na zavrženo punčko iz cunj.“ (Viralni posnetek, str. 55)

Mike se počuti krivega. Lahko bi prej končal vso to bedarijo. Moral bi ji pojasniti in vztrajati tako dolgo, da bi mu odpustila. Že na tisti zabavi pred poletjem, pred vso zmešnjavo. Toda tako se je pač zgodilo. Lindsay je bila še vedno tisto dekle, v katero se je zaljubil, a določeni

dejavniki so naredili svoje. Popila je preveč, vzela droge in se pravzaprav le zato, ker je lahko tako izzivala Mika, odpravila v sobo s tistim fantom. Bila je še nedolžna, Mike se je tega zavedal in je želel preprečiti nekaj, kar je bil prepričan, da bo v prihodnosti še kako obžalovala.

Spolnost je velik korak, ki bi ga bilo potrebno narediti, ko sta obe osebi pripravljene, popolnoma prepričani v ta korak, s katerim bi partnerja poglobila medsebojno povezanost in ljubezen. Ko je Lindsay izgubila nedolžnost, je bila nezavestna, kar je povzročila prevelika količina alkohola v mešanici z ekstazijem, ki ga je kasneje izbruhala. Sanjala je, da bo nedolžnost izgubila z nekom posebnim in nikakor ne na takšen način. Povrh vsega pa pridemo še do glavne teme. Drugi, ki je bil v sobi, je vse posnel s telefonom. Tudi če bi bila Lindsay popolnoma prisebna, to še vedno ne bi bilo prav. Sploh se ne bom spuščala v to, da je bilo vse skupaj pravzaprav posilstvo nad nezavestnim dekletom, poleg tega pa še hud vdor v zasebnost in v bistvu tudi pornografija brez privoljenja dekleta.

3.2.4 POSNETEK IN ODZIV ŽRTVE

Fant, ki jo je posnil, je bil Josh, snemal pa je Bryce. Oba sta bila popularna četrtošolca. Josh je bil predsednik dijaške skupnosti in igralec, torej se je Lindsay verjetno zdel dobra trofeja. A nazadnje je ona postala trofeja. Mike je bil prvi, ki je videl ta posnetek, ko ga je Josh kazal svojim prijateljem in se hvalil. Želel je narediti karkoli, da bi ga dobil. Želel mu je ukrasti telefon in izbrisati posnetek ali ga prijaviti policiji. Še največja sreča je bila v tem, da je imelo dekle na posnetku z lasmi zakrit obraz, zato drugi niso mogli ugotoviti, da je bila Lindsay, Josh pa je bil dovolj pameten, da ni povedal, kdo je na posnetku. Po nasvetu njegove mame je Mike Lindsay povedal, da obstaja posnetek tistega dogodka. Bila je šokirana. Že tako je bila popolnoma strta takoj po tistem dogodku, ko se je zbudila in ji je Mike povedal, kar se je zgodilo in jo tolažil. Takrat mu je nekako priznala svoja čustva in mu rekla, da si ne zasluži nič, saj je tako izgubila nedolžnost in počne stvari, ki jo oblikujejo v prostitutko. Ko je izvedela, da obstaja še posnetek, je bila popolnoma obupana. Toda glede tega ni imela namena storiti popolnoma nič. Bolj, ko jo je Mike prepričeval, da je to posilstvo in naj dogodek prijavi policiji, bolj ga je Lindsay odvrčala. Govorila mu je, da bi bilo konec z njo, če bi to povedala. Če bi dogodek prijavila, bi morala povedati, da je na posnetku ona in kdo je nad njo, morala bi povedati, da je bila nezavestna zaradi drog in alkohola. Vsi bi jo sovražili, saj bi najpopularnejšega fanta spravila v resne težave. Bila je ničla brez svoje družbe in vsi bi jo zapustili, v to je bila popolnoma prepričana. Nihče ne bi obsojal Josha, ker je pač dobil dekle, vsi pa bi obsojali in sovražili njo, ker se mu je ponujala in ga nato zatožila. Ostala bi sama in

osovražena, zato je bolje, da pač ostane, kakor je. Mike ni pričakoval tega njenega izbruha. Ni vedel, kaj naj stori, ko je odšla. Vsa šola je gledala ta posnetek. Pomenkovali so se med seboj o tem, kdo je par na posnetku in ugibali. Kako se je morala Lindsay počutiti, ko so vsi okoli gledali njeno golo, nezavestno telo pod moškimi in se zabavali. Posnetek se je širil kot virus. Mike se je kot športnik odločil spoprijeti z Joshom. Pretepel ga je in mu zabičal, naj neha širiti posnetek in naj o tem več nikoli ne govori, ker če ne, bodo posledice, ki bodo vsebovale policijo in podobno. Zlagal se je, da je Lindsay pripravljena pričati proti njemu in da naj ga raje posluša. Težje je spremljati odziv žrtve, če zgodbe ne pripoveduje prav ona, ker se pravzaprav po tem, ko ji Mike pove o posnetku, sploh ne pojavi več v zgodbi, z izjemo na koncu. Toda najboljši prijatelj žrtve nam predstavi samo globino tega brezizhodnega položaja. Položaja, v katerem žrtev ne ve, kaj naj stori in ne vidi rešitve. Nikogar ni, ki bi mu Lindsay zaupala svoje težave in občutke. Kot da samo sebe kaznuje za vse, kar se je zgodilo, še posebej pa na uničen prijateljski odnos z Mikom. Če bi bil Mike še vedno njen najboljši prijatelj oz. če Lindsay ne bi prehitro napačno sklepal, bi se verjetno zgodba razpletla drugače.

3.2.5 SAMOMOR

Lindsay ni videla druge rešitve. Ko je Mike po tem, ko je pretepel Josha, prišel k njej, je spala. Zaspali pa ji je pomagala škatlica tablet za strah pred letenjem njene mame. Samomor se ji je zdel kot edina odrešitev. Ni več želela gledati posnetka in sebe v njem. Videla je svoje telo, a sebe ni prepoznala. Bila je žrtev tako posilstva, kot potem še spletnega nasilja, čeprav ni skoraj nihče vedel, da je nasilje uperjeno proti Lindsay. Joshu se je verjetno vse skupaj zdelo zabavno, ni pa pomislil, kaj bo to storilo Lindsay. Storiteli redko pomislijo na to, kako se bo na njihovo nasilje odzvala žrtev. Zanje je to samo igra. Igra, ki pa lahko na drugi strani povzroči hude psihične posledice. Mike je prišel k njej še pravi čas, da je poklical reševalce in so jo v bolnišnici lahko rešili. Njenega odziva po rešitvi ne dobimo, saj se zgodba konča v trenutku, ko Mike pritisne na kljuko njene bolniške sobe. Verjetno je jokala, tako od sreče kot tudi od jeze. Žalost in razočaranje jo je pripeljalo tako daleč, da se ji je to zdela najboljša možnost. Ko si mrtev, ne čutiš obupa in oskrunjenosti svojega telesa, ko si mrtev, ne čutiš ničesar. Samomorilci s svojimi dejanji bežijo pred svetom in svojimi čustvi. Dobro bi bilo videti Joshev odziv na njen poskus samomor. Bil je krivec zanj, ampak potem je vse odvisno od njegove osebnosti. Mogoče bo obžaloval, morda mu ne bo mar. Tudi Lindsay se je v to najskrajnejšo odrešitev podala, ker ni bila dovolj močna, da bi še naprej poslušala razpravljanje o svoji izgubi nedolžnosti in ni imela več dovolj moči, da bi se še kdaj pogledala v ogledalo. Bila je uničena. Tukaj sledi en pomemben dejavnik. Pomembna vrednota v življenju vsakega

posameznika so prijatelji. Toda, kot sem že prej zapisala, njeni „prijatelji“ so bili vse prej kot to. Njen pravi prijatelj je bil Mike. Če bi bil on ob njej, če bi mu zaupala, se to ne bi zgodilo. Tako pa jo je vse skupaj dušilo. V obup jo je spravljal misel na to, kako je izgubila nedolžnost in da obstaja posnetek, da jo Mike vidi kot prostitutko, da ni mogla nikomur zaupati, kar jo teži. Tukaj bi lahko izpostavili tudi vprašanje, kje so bili njeni starši. Kolikor izvemo o njih sta bila dobra, delavna človeka, a pač nista opazila, da se nekaj dogaja. Ni njuna krivda, da se je njun otrok spremenil in je izbral napačno pot, škoda je le, da se je od nje ni dalo odvrniti. Ko je neka stvar enkrat na spletu, z njega nikoli več ne izgine. Lahko je še tolikokrat izbrisana, nobena stvar resnično ne izgine.

4 EMPIRIČNI DEL

V tem delu bom predstavila rezultate ankete, s katero sem želela izvedeti, kako se mladi s Srednje šole za kemijo, elektrotehniko in računalništvo zavedajo nevarnosti spleta, kakšen je njihov odnos do te problematike sodobne mladine in kaj se jim zdi na spletu (ne)primerno. Anketa je bila sestavljena iz 10 vprašanj in treh informativnih vprašanj o spolu, letniku šolanja in programu, ki so mi pomagali pri sami analizi rezultatov. Dijaki so anketo reševali anonimno v internetni obliki. Statistiko odgovorov sem prikazala grafično ter dodala interpretacijo dobljenih rezultatov.

Anketirala sem 114 dijakov Srednje šole za kemijo, elektrotehniko in računalništvo, v okviru Šolskega centra Celje. Želela sem si več anketirancev, a jih zaradi določenih dejavnikov, nisem mogla dobiti. Anketiranih je bilo 86 moških in 23 žensk.

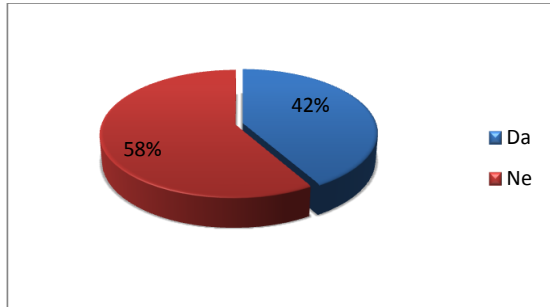
4.1 TEŽAVE PRI PROCESU RAZISKOVANJA

Pri raziskovanju sem se soočila z nekaterimi težavami, ki pa ne vplivajo na končne rezultate. Anketo so reševali le dijaki Srednje šole za kemijo, elektrotehniko in računalništvo v okviru Šolskega centra Celje, kar bi lahko predstavljalo manjše odstopanje od popolnoma točnih rezultatov, saj bi se lahko rezultati na drugih šolah razlikovali od dobljenih. Do drugačnih rezultatov bi prišlo tudi ob večjem številu udeležencev. Izpostavila pa bi majhen delež anketiranih dijakinj v primerjavi z dijaki, kar seveda povzroči, da so rezultati za moški del precej bolj natančni kot za ženski, saj lahko primerjam več odgovorov in s tem bolje raziščem njihovo razumevanje in odnos do teme spletnega nasilja.

Pri analizi se pojavlja pri določenih vprašajih manj odgovorov, kot je bilo anketirancev, kar je posledica dejstva, da je bilo pri nekaterih vprašanjih mogoč tudi odgovor drugo in nekaj dijakov je to izkoristilo za neumne oz. neprimerne odgovore. Le-ti ne vplivajo na končne rezultati, saj teh odgovorov ni veliko in se jih da preprosto izločiti.

4.2 ANALIZA ANKETE

1. Si že kdaj objavil sliko/video na družabnih omrežjih, brez dovoljenja ljudi na letih?

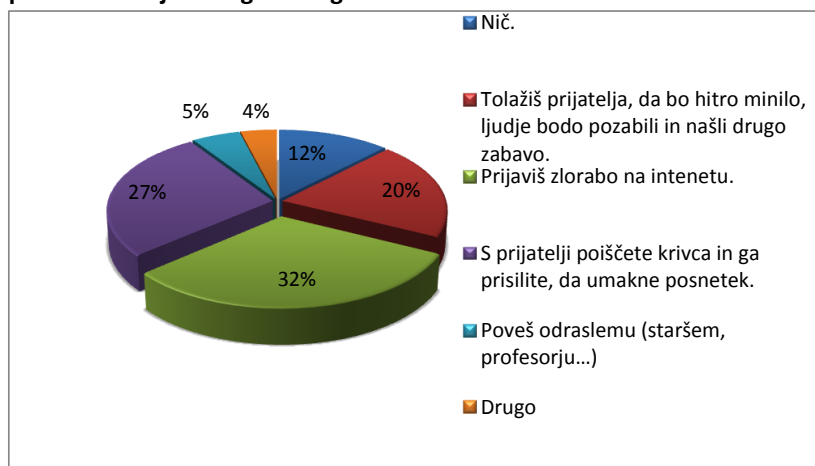

Grafikon 1: (Ne)dovoljena objava slik

Razmerje med odgovoroma da in ne pri tem vprašanju je bilo pričakovati bolj v prid odgovora da, sploh če se ozrem na lastne izkušnje. Slike, ki po navadi nimajo dovoljenja za objavo, so tudi slike, ki jih mladi objavljajo drug drugemu kot voščilo za rojstni dan. Slike so velikokrat medij za izkazovanje naklonjenosti, prav tako pa tudi za razkazovanje sreče, veselja, zabave, smešnih dogodkov ipd. Na takšnih slikah pa je po navadi več ljudi in velikokrat ne vprašajo vseh, ali jo lahko objavijo. Skoraj polovica mladih je odgovorila, da so

že objavili sliko brez dovoljenja ljudi na le-teh, kar ni resno moteč podatek, a kljub temu je dokaz, da se lahko danes v trenutku znajdemo na svetovnem spletu, ne da bi to sploh vedeli oz. se tega zavedali.

2. Na spletu se razširi posnetek tvojega prijatelja v nerodnem položaju in ga prizadene. Kaj storiš glede tega?

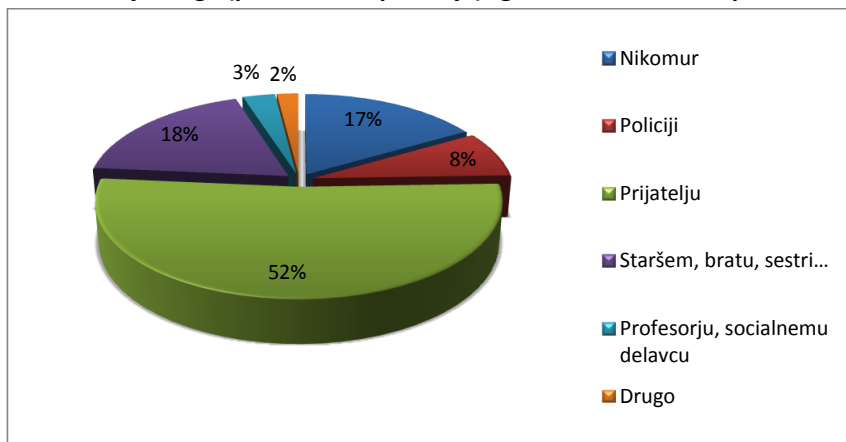

Grafikon 2: Kako pomagati?

Najbolj zaskrbljujoče deluje podatek, da se je precej dijakov odločilo za odgovor nič, ampak je pravzaprav precej logičen odgovor, kajti ko se nekaj takšnega zgodi, mladi ne vedo, kaj naj storijo, pa sploh ni nujno, da se to zgodi prav njim. ⁴Le tretjina dijakov bi se v tem primeru odločila, da vse skupaj prijavi policiji. Razlog za to je verjetno ta, da se spletno nasilje ne jemlje kot resna grožnja in so zmožni rešitev poiskati sami. Samo 5 % dijakov se je odločilo, da bi za to povedalo staršem, profesorju ali drugemu odraslemu. Za to je razlog enak, kot pri zaupanju policiji. Objava ene sramotne, intimne, slike, na katerem je oseba v opitem stanju, ni nič takšnega, za kar bi morali poseči po ukrepih, kot so policija in starši. 27 % dijakov se je odločilo, da bi krivca poiskali in storili, kar bi pač bilo potrebno, da se posnetek oz. slika umakne. Glede na to, da je bilo večina anketirancev moških, je to pričakovan odgovor. Bolj zanimivo bi bilo videti odziv deklet, saj so te bolj empatične do svojih prijateljic in se precej gotovo ne bi spravile v fizičen stik s tistim, ki je naredil objavo. Kot drugo so dijaki večinoma odgovarjali, da bi se prijatelju smejali, komentirali video ali pač pomagali prijatelju, glede na njegov odziv po svojih najboljših močeh. Seveda so tudi ti odgovori posledica moškega karakterja.

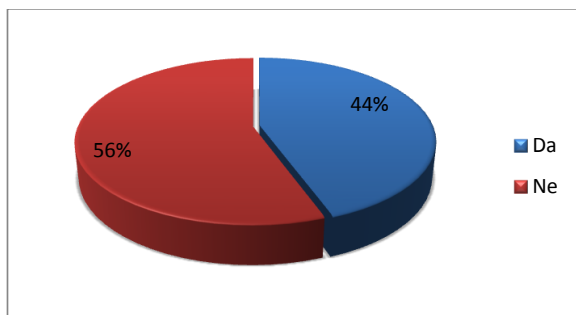
3. Če bi se kaj takega (primer iz 2. vprašanja) zgodilo tebi. Komu bi povedal?

Grafikon 3: Komu povedati?

Več kot polovica anketirancev se je odločila, da bi povedala prijateljem. Mladi se v tem obdobju najbolj zanesejo na prijatelje, saj predstavljajo velik in pomemben del njihovega življenja. Lažje je za težave povedati nekemu, ki je enakih let, te razume in ve vse o tebi, kot pa se truditi pomiriti starše, katerih odziv pričakujejo, da bo jeza in potem zasliševanje o tem, kako se je to zgodilo, kje je bila slika posneta ipd. Da bi povedali staršem ali sorojencem, se je odločilo le 18 %, za policijo pa 8 %. Precej se jih je odločilo, da bi težave zadržali zase, tu ima verjetno velik vpliv znova dejstvo, da so odgovarjali večinoma dijaki, moški pa še vedno težje delijo svoje težave in napake kot dekleta. Na izbiro je bila tudi možnost drugo, kjer so zapisali, da bi jim bilo vseeno oz. bi se smejali.

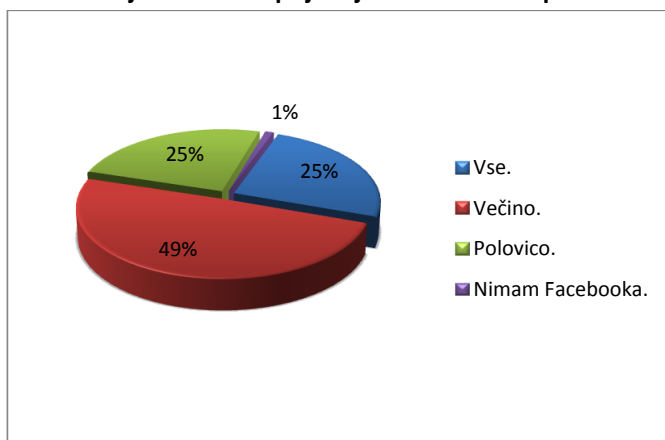
4. Poznaš koga, ki je bil žrtev internetne zlorabe, nevarnosti interneta (uporaba njegovih slik brez dovoljenja, povabila na srečanja od neznancev oz. internetnih prijateljev ipd.)?

Grafikon 4: Koliko je žrtev?

Ta podatek je lahko zaskrbljujoč, saj se je že kar 44 % mladih posredno srečalo s spletnim nasiljem, kar nam pokaže, da spletno nasilje le ni tako oddaljena tema, kot si ljudje predstavljajo. Lahko bi torej rekla, da se je malo manj kot polovica mladih že srečalo s problematiko, za katero veliko ljudi misli, da je opozarjanja dovolj in se to pri nas ne dogaja, kar dokazuje, da je dandanes spletno nasilje že bolj razširjeno od fizičnega.

5. Koliko svojih Facebook prijateljev tudi v resnici poznaš?

Grafikon 5: Facebook prijatelji

To vprašanje je dobilo pričakovane odgovore. Skoraj polovica vseh dijakov pozna večino svojih prijateljev na družabnih omrežjih, jih pa kar četrtino pozna le polovico svojih

prijateljev. Morda se vprašanje na prvi pogled ne zdi smiselno, a je. Uporabniki družabnih omrežij so lahko vsi, ohranja se anonimnost in za tistimi slikami, ki jih objavlja, je lahko nekdo čisto drug. Lahko so to starejši moški ali še nedorasli otroci. Mladi sprejemajo prošnje za prijateljstva iz preprostih razlogov. To je lahko želja po več prijateljih, lahko je privlačnost slike, zaradi česar dobijo željo po prijateljevanju ipd. Na družabnih omrežij imajo dijaki po več sto prijateljev, nekateri se približajo celo številu tisoč. Tu ne gre več za prijatelje. Tu se gre za številke. Več, kot imaš prijateljev, še več ljudi si bo to želelo postati, počutiš se pomembneje, ampak koliko je tvojih pravih prijateljev, koliko je resničnih oseb, pa je drugo vprašanje.

6. Prijatelj, ki ga poznaš le ti in le preko družabnih omrežij, te povabi na zabavo v tvojem domačem kraju. Kaj storiš?

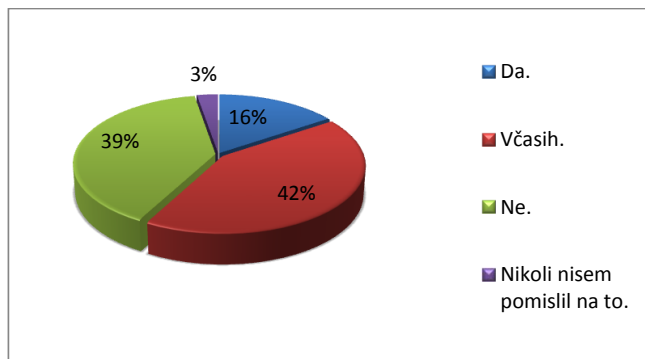
Grafikon 6: Zavedanje nevarnosti

⁵To vprašanje se dotika občutka za tveganje in zavedanje nevarnosti anonimnosti med dijaki. Dobro je, da se je 43 % vprašanih odločilo, da se takšnega dogodka ne bi udeležili, a se jih je skoraj petina še vedno odločila, da bi na zabavo odšli in to sami. Tukaj lahko znova izpostavimo prevlado moških, ki verjamejo, da se njim kaj takšnega kot zloraba težje pripeti kot dekletom. Dekleta so res ranljivejši spol, a tudi fantje pred starejšimi, močnejšimi storilci niso varni. Veliko jih pomiri tudi dejstvo, da je zabava blizu doma in si mislijo, da se jim ne more nič zgoditi. Ena nedolžna zabava ne more narediti velike škode in tam bodo gotovo ljudje, ki jih poznajo. 26 % se jih je odločilo, da bi s sabo pripeljali prijatelje. To je pametna odločitev, saj v neznano okolje in med neznane ljudi ne greš sam in imaš ob sebi podporo. Nekaj pa se jih je odločilo tudi za to, da bi od osebe, ki jo je povabila, zahtevala dokaz, da je

to, za kar se predstavlja, da je. Video pogovor omogoči, da se skoraj „v živo“ srečaš z nekom in tako si lahko res prepričan, da je na drugi strani nekdo, ki je to, kar pravi, da je. Slike niso zadosten dokaz, saj lahko vsak na internetu poišče neke slike in se javnosti predstavlja z lažno sliko. Če oseba ne želi oz. ne pristane na video pogovor, lahko sumimo, da nekaj skriva.

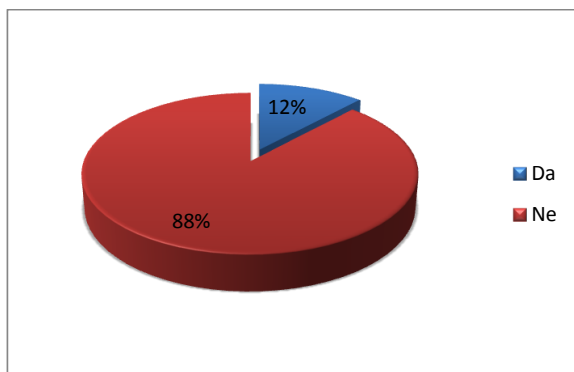
7. Ali dovoliš, da te snemajo oz. slikajo v zabavnih trenutkih, ki pa lahko kasneje delujejo sramotno ali celo intimno?

To vprašanje zahteva od dijakov več razmišljanja, kajti stvar je v tem, da v trenutku, ko je zabavno, sproščeno in veselo, sploh ne pomislijo na to, da jih nekdo slika in kakšne sploh so te slike. Zdi se jim dobro, da so slikali in bodo slike ostale za spomin, a ne pomislijo, da te slike niso vedno primerne. 42 % dijakov se je odločilo za odgovor včasih, ki jih naredi odgovorne do neke mere. 39 % jih je odgovorilo ne, a se s to številko popolnoma ne strinjam, saj se zdi, da skorajda vsak pusti, da se ga kdaj slika, tudi če slika ni ravno to, kar bi si želel. Dijaki o tem ne razmišljajo veliko, to lahko povem iz lastnih izkušenj, čeprav so le 3 % odgovorili, da na to niso pomislili. 16 % jih je odgovorilo, da pustijo snemanje in slikanje v vsakih okoliščinah. To se jim ne zdi kot nikakršna grožnja. Večina mladih misli, da lahko vsa prijateljstva trajajo, a včasih pride do prepira in prijatelji niso več prijatelji. Kaj se potem zgodi s temi slikami, je kompleksnejše vprašanje. Fotografiranje je dobra stvar, omogoča nam ohranjanje spominov in veliko zabave, le vedeti moramo, katere situacije niso primerne za to.

Grafikon 7: Fotografiranje: DA/NE

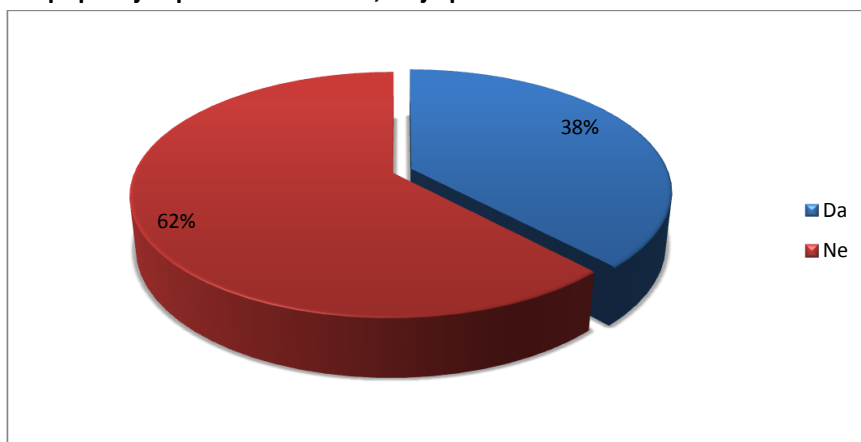
6. Za prijateljev rojstni dan objaviš kolaž zabavnih slik. Se ti zdi to zloraba slik oz. kaznivo dejanje?

Grafikon 8: Zloraba slik

88 % se to ne zdi zloraba, saj to skorajda vsi počnejo. Ampak če pogledamo to s popolnoma objektivne perspektive, je to nedovoljena objava slik, torej je to zloraba slik. To vprašanje sem postavila iz čistega zanimanja, kaj si dijaki mislijo o tem početju in iz odgovorov lahko sklepam, da to vsi počnejo in se jim ne zdi nič posebnega, da objavijo nenavadne, zabavne slike na družabna omrežja. Res je lepa gesta, da se na takšen način spomniš na svoje prijatelje in skupne preživete trenutke, a morda to komu ne bo všeč. Morda je med temi slikami tudi kakšna slika, ki lahko koga osramoti, in ko bo čez nekaj časa pogledal nazaj, to ne bo več smešno in lepo.

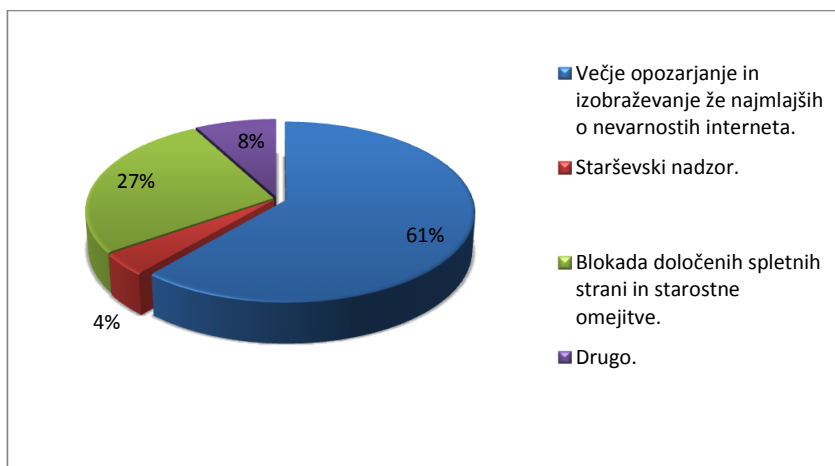
7. Če bi te fant/dekle, s katerim sta že dolgo par, prosil za intimno sliko, bi jo bil pripravljen poslati ali dovoliti, da jo posname?

Grafikon 9: Seksting

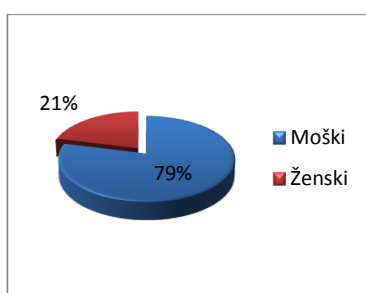
Rezultati tega vprašanja so me precej zanimali, saj je zanimivo vedeti, kakšni so odzivi dijakov na pošiljanje ali snemanje intimnih fotografij. 38% dijakov bi bilo takšno sliko pripravljeno poslati oz. narediti. Tu bi bil odstotek ponovno drugačen, če bi pri anketiranju sodelovalo več deklet, ki imajo večinoma pred tem zadržke in bi ravnale previdneje in bolj odgovorno, ni pa to popolnoma verodostojno, je zgolj osebno mnenje. Vsi ljudje niso enaki in nimajo enakih zadržkov. Ko ti je nekdo všeč lahko s temi intimnimi fotografijami poglobiš odnos z njim in izraziš resnično zaupanje. Ko enkrat tega zaupanja ne bo in se bodo te slike pojavile na spletu se bodo morda spraševali, kako so lahko to dopustili. Če ne bodo obžalovali takoj, bodo verjetno obžalovali v prihodnosti, ko se bo takšna slika še vedno kdaj in kdaj pojavila na spletu.

8. Kako meniš, da bi najlažje zmanjšali nevarnosti in zlorabe na internetu?

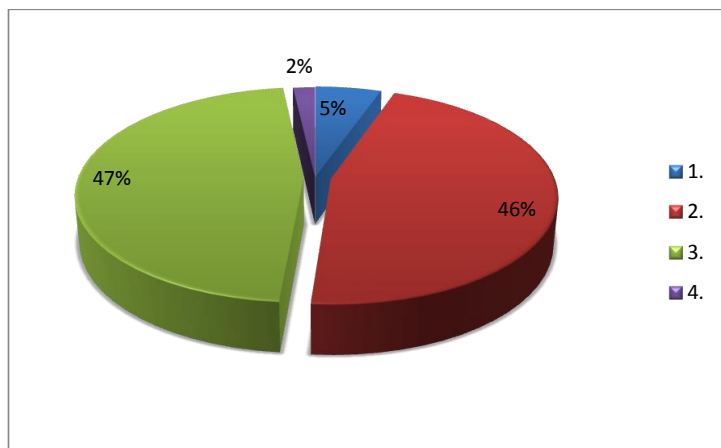

Grafikon 10: Kako zmanjšati zlorabe?

Večina dijakov se je odločila za odgovor, ki poudarja večje izobraževanje že najmlajših o nevarnostih interneta. Res je izobraževanje pomemben del varnosti, ki lahko omogoči, da bi bila v prihodnje morda kakšna žrtev manj. 27 % se jih je odločilo za starostne omejitve. Te imajo slabost, saj se jih da obiti in to brez večjih težav. Če zahteva spletno mesto starost 12 let, lahko otrok brez težav napiše drugačno letnico rojstva in se postara za nekaj let. To je slabost anonimnosti, ki vlada v svetu binarnih kod. Več dijakov se je odločilo za odgovor drugo kot pa starševski nadzor, saj bi jim starševski nadzor pomenil omejevanje s strani staršev. Pod drugo so navedli vse od naštetega, večkrat pa so zapisali, da mora vsak sam vedeti, kaj počne, in ravnati, kot je prav. Nekaj pa jih je poudarilo tudi to, da je teh zlorab tako malo, da ukrepi sploh niso potrebni.

Grafikon 11: Spol

Grafikon 12: Letnik

Na koncu sem postavila le še informacijska vprašanja, ki so mi pomagala lažje analizirati podatke in omogočila bolj smiselno povezovanje in razlago odgovorov glede na spol oz. starost dijakov. Kot sem že zapisala, je bilo anketirancev trikrat več od anketirank, kar seveda precej vpliva na same rezultate, a sem to dejstvo pri odgovorih upoštevala. Največ dijakov, ki je rešilo vprašalnik, obiskuje 2. oz. 3. letnik, torej je bila povprečna starost anketirancev 17 let, kar mi da skoraj popoln vpogled v razmišljanje mladih, ki jih še ne omejuje oz. skrbi nadaljnje šolanje ali zaposlitev in vse odgovornosti, ki jih čakajo po polnoletnosti in so obenem dovolj stari, da niso več otroci. Zanimivo bi bilo izvesti enako anketo še pri prvih letnikih in mlajših, saj bi se po mojem mnenju odgovori precej razlikovali od dobljenih.

5 ZAKLJUČEK

Med raziskovanjem sem spoznala, da tehnologija ni le prednost, ampak predvsem za nas mlade predstavlja precejšnjo nevarnost. Brskanje po spletu in virih ter knjiga Viralni posnetek sta mi pomagala, da sem podrobneje raziskala svet kibernetkega nasilja in posledice, ki jih lahko le-to pusti na mladostniku. Žalostno je, da je danes vedno več žrtev spletnega nasilja in da se število prizadetih s tem nasiljem počasi približuje fizičnemu. Potrebno je biti pazljiv, saj je splet največji javni prostor, ki si ga lahko zamislimo in morda bi morali tudi sami premisliti, kaj želimo s tem svetom deliti.

Na začetku raziskovanja sem si zadala nekaj hipotez, ki jih lahko zdaj res dokončno potrdim oz. ovržem in tako povzamem svoje ugotovitve o spletnem nasilju. Deli, kjer je že v samem besedilu govora o temah, ki so postavljene kot hipoteze, so posebej označeni (^{1,2,3,4,5,6}).

¹Spletno nasilje presega navadno verbalno in fizično nasilje. Tehnologija in splet sta zelo dostopna, omogočena je anonimnost in prostorska ter časovna intimnost. Do spletnega nasilja lahko pride kadarkoli in kjerkoli, kar spletno nasilje naredi nevarnejše in bolj razširjeno kot običajne vrste nasilja, zato je lahko to hipotezo potrdim. Danes spletno nasilje že presega fizično in verbalno, več je posledic spletnega nasilja kot pa pravih pretepev.

²Žrtev v knjigi je to postala po svoji krivdi. To hipotezo ne morem popolnoma potrditi, ne pa tudi ovreči. Žrtev je v knjigi seveda kriva za to, da se je sploh odpravila v sobo z moškima, ampak nikakor ni kriva, da so jo nezavestno snemali med izgubo nedolžnosti. Žrtev je sprejela napačne odločitve in vse skupaj je pripeljalo predaleč. Neodgovornost, ljubosumje in družba so naredili svoje, ampak sta za to kriva tudi storilca. Moški je bil tisti, ki je Lindsay (prekomerno) omamil, jo snemal brez njenega vedenja in privoljenja ter v nadaljevanju tudi posnetek širil po spletu in ga naredil viralnega. Kriv je storilec, vendar nosi žrtev del soodgovornosti.

³Pred spletnim nasiljem je težko ali celo nemogoče zbežati. To vsekakor drži, saj kot sem že večkrat zapisala, je spletnemu nasilju težko ubežati. Včasih se je nadlegovanje po na primer prihodu domov iz šole končalo, zdaj pa se nikoli ne konča. Vedno so blizu telefoni in ni več časovne ali krajevne omejitve za storilca, da bi še naprej nadlegoval svojo žrtev. Fizično oseba ni prisotna, a je tudi preko SMS-ov ali družabnih omrežij dovolj zastrašujoča, da nam uničuje življenje.

⁴Dijaki svojih težav ne bi zaupali policiji ali prijavili zlorabe. Mislim, da se zdi to mladim dokaj logično dejstvo, saj dokler ni resnih težav, nikakor ne bi vpletali policije. Ta hipoteza skoraj popolnoma drži. Večina dijakov, kot sem lahko razbrala iz ankete, bi se reševanja težav lotila na drugačen način. Če bi odšli na policijo, bi bilo potrebno pojasnjevanje, prisotni bi morali biti starši, ki bi bili jezni. V ozadju je tudi strah, da bi bili morda kaznovani tudi sami,

ker so sploh posneli takšno sliko. Mladi ne zaupajo toliko policiji, da bi bili pripravljeni tovrstno zlorabo prijaviti. Za spletno nasilje bi raje povedali prijateljem, ki bi bili bolj razumevaajoči in ne bi obsojali, čeprav pomagati ne bi mogli.

⁵**Dijaki znajo razbrati nevarnosti interneta in se na spletu obnašajo odgovorno.** Tega prav tako ne morem potrditi, saj je to odvisno od vsakega posameznika. To lahko razberem iz odgovorov na vprašanja v anketnem vprašalniku. Nekateri se zavedajo, kaj na spletu ni pametno storiti, drugim pa za to sploh ni mar. Glavno je, da bi dijaki v resnični situaciji vedeli, kaj naj storijo, ali pa se vsaj zavedajo, da spletno nasilje obstaja tudi med nami in je potrebno biti odgovoren in vedeti, kaj je pametno storiti ali na spletu povedati in kaj ne.

⁶**Posledice spletnega nadlegovanja so lahko resne in vodijo v depresijo.** To hipotezo lahko na žalost potrdim, saj so lahko posledice spletnega nasilja zelo resne. V skrajnem primeru, kot na primer v knjigi *Viralni posnetek*, lahko pride tudi do samopoškodovanja ali celo končanja lastnega življenja. Ko nekaj časa gledamo grožnje, usmerjene k nam, slabe misli ali grozne posnetke, si začnemo misliti, da si to, kar se nam dogaja, zaslužimo, da je to, kar nam pišejo, vse resnično. Tako pride do depresije in drugih posledic, ki sploh med mladimi ne bi smele obstajati.

Spletno nasilje je problematika današnjega sveta. Ni ravno tabu tema, a je verjetno tema, ki se je premalo odpira. Morda mislimo, da so primeri redki, ampak niso. Redki so le tisti, ki imajo najhujše posledice in o katerih se potem govori. Toda spletno nasilje je nekaj, s čimer se srečujemo vsakodnevno in se ga sploh ne zavedamo, pa naj bo to le kritično govorjenje o določenih ljudeh, govorice ali obrekovanje. Najpomembneje je, da začnemo na to opozarjati, da se zavedamo, kaj nas obkroža in kaj pretil mladim in še otrokom. Spletno nasilje je nova oblika nasilja, ki nas gleda z računalniškega ekrana in čaka na naše napake. Seveda ni tako hudo, kot se sliši. Mladi morajo vedeti, kaj počnejo, se zavedati, kaj pišejo na spletu, in se zavedati, da je tehnologija velika prednost in privilegij, vendar bodo v vsej tej pozitivni zgodbi vedno prisotni tudi ljudje, ki jo bodo prednost tehnologije obrnili v svoj prid in izkoristili v svoje zle namene.

6 VIRI IN LITERATURA

- Van Tol, A. (2016): *Viralni posnetek*. Ljubljana: MIŠ založba
- *Nasilje na spletu*. [Online]. *Safe.si*. Dostopno na spletnem naslovu: <https://safe.si/nasveti/neprimerne-in-nezakonite-vsebine/nasilje-na-spletu> (20. 2. 2018).
- KLANČNIK, A. T. *Internetno medvrstniško nasilje*. [Online]. *Fokus. Didakta*. Maj 2013. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-MN6IYVBM/af620657-ae9c-4980-be74-0ee8da42b382/PDF> (20. 2. 2018).
- *Zaščita zasebnosti na spletu: Kakšna so tveganja?* [Online]. *Safe.si*. Dostopno na spletnem naslovu: <https://safe.si/nasveti/moja-identiteta-in-zasebnost/zascita-zasebnosti-na-spletu> (23. 2. 2018).
- RUS, R., BERNIK, I. *Spletno vrstniško nasilje*. [Online]. *Fvv.um*. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.fvv.um.si/DV2012/zbornik/splosna_sekcija/Rus_Bernik.pdf (25. 2. 2018).
- KRAMER, A., MESARIČ, K., VELKAVRH, T. II: *RAZISKAVA O NASILJU NA SLOVENSКИH SREDNJIH ŠOLAH: Raziskovalna naloga*. [Online]. *rtvslo.si*. Dijaška organizacija Slovenije. 2012/2013. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.rtv slo.si/files/dijaki/raziskovalnanaloganasiljenasrednjiholah.pdf> (25. 2. 2018).
- LANČNIK, A. T. *Internet: mladostniki, nasilje in trendi – vse več skupnih izzivov*. [Online]. *gros-sola-radgona.splet.arnes.si*. Zveza prijateljev mladine Slovenije. Otroški parlament. Dostopno na spletnem naslovu: http://gros-sola-radgona.splet.arnes.si/files/2016/02/Predavanje_mag.-Anton-Toni-Klancnik.pdf (26. 2. 2018).
- *Spletno nasilje med mladostniki*. [Online]. *logout.si*. [Zadnja sprememba: 13. 12. 2017]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.logout.si/sl/blog/spletno-nasilje-med-mladostniki/> (26. 2. 2018).
- *Pasti mladostništva: Zbornik za mentorje/-ice in organizatorje/-ice otroških parlamentov*. [Online]. Zveza prijateljev mladine Slovenije. 2015. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.zpms.si/data/upload/Zbornik_Pasti_mladostnistva.pdf (26. 2. 2018).
- MAGDIČ, T. *Spletno nasilje na družabnih omrežjih in otroci: Primer družabnega omrežja Ask.fm*. Diplomsko delo. [Online]. Ljubljana, 2016. *dk.fdv.uni-lj.si*. Dostopno na spletnem naslovu: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/magdic-tadeja.PDF> (27.2.2018).
- TESTEN, B. *Medvrstniško nasilje v osnovni šoli: Stališče in izkušnje pedagoških delavcev*. Diplomsko delo. [Online]. Koper, 2015. Dostopno na spletnem naslovu: https://share.upr.si/PEF/EDIPLOME/DIPLOMSKA_DELA/Testen_Barbara_2015.pdf (27. 2. 2018).

- *Spletno nasilje*. [Online]. *varniinternet.si*. Dostopno na spletnem mestu: <https://www.varniinternet.si/izobrazevanja/najstniki/spletno-nasilje> (2. 3. 2018).
- POTOKAR, M. *Nasilje na internetu – kako se zaščititi?* [Online]. *varensvet.si*. [Zadnja sprememba 31. 7. 2015]. Dostopno na spletnem mestu: <http://www.varensvet.si/nasilje-na-internetu-kako-se-zascititi/> (2. 3. 2018).
- BULATOVIĆ, K. *Spletno nasilje: Ključno je, da žrtev o nadlegovanju ne molči*. [Online]. *delo.si*. [Zadnja sprememba 4. 8. 2017, 15:00]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.delo.si/novice/slovenija/spletno-nasilje-kljucno-je-da-zrtev-o-nadlegovanju-ne-molci.html> (3. 3. 2018).
- *Viralen – viralni video – kaj je to?* [Online]. *had.si*. [Zadnja sprememba:24. 5. 2011]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.had.si/blog/2011/05/24/viralen-viralni-video/>
- *Orca soundings Teacher's guid*. [Online]. *orcabook.com*. Dostopno na spletnem naslovu: <http://digital.orcabook.com/teachersguides-viral-teaching-strategies/2> (7. 3. 2018).
- *Ustrahovanje, nasilje v šoli, nadlegovanje*. [Online]. *oktataskepzes.tka.hu*. TEMPUS PUBLIC FOUNDATION, CROCOOS. Dostopno na spletnem naslovu: http://oktataskepzes.tka.hu/content/documents/CroCooS/Resource_Pool/Final_versions/RP8_si_nadlegovanje.pdf (10. 3. 2018).
- *Alex Van Tol*. [Online]. *alexvantol.com*. 2018. Dostopno na spletnem naslovu: <http://alexvantol.com/> (10. 3. 2018)

7 PRILOGA

Anketni vprašalnik o spletnem nasilju.

Neresničen svet, resnična grožnja

Sem Ana Slomšek, dijakinja drugega letnika in pripravljam raziskovalno nalogo na temo internetnih zlorab ter nevarnosti interneta. Podlaga za moje delo je prebrana knjiga Viralni posnetek, avtorice Alex-e Van Tol. Pred tabo je kratka, anonimna anketa, ki ti bo vzela le nekaj minut in mi bo v veliko pomoč pri raziskovanju. Prosim za iskrenost in se ti zahvaljujem za odgovore.

1. Si že kdaj objavil sliko/video na družabnih omrežjih, brez dovoljenja ljudi na le-teh?
  - a) Da.
  - b) Ne.

2. Na spletu se razširi posnetek tvojega prijatelja v nerodnem položaju in ga prizadene. Kaj storiš glede tega?
  - a) Nič.
  - b) Tolažiš prijatelja, da bo hitro minilo, ljudje bodo pozabili in našli drugo zabavo.
  - c) Prijaviš zlorabo na internetu.
  - d) S prijatelji poiščete krivca in ga prisilite, da umakne posnetek.
  - e) Poveš odraslemu (staršem, profesorju...).
  - f) Drugo _____

3. Če bi se kaj takšnega (primer iz 2. vprašanja) zgodilo tebi. Komu bi povedal?
  - a) Nikomur
  - b) Policiji
  - c) Prijatelju
  - d) Staršem, bratu, sestri...
  - e) Profesorju, socialnemu delavcu
  - f) Drugo _____

4. Poznaš koga, ki je bil žrtev internetne zlorabe, nevarnosti interneta (uporaba njegovih slik brez dovoljenja, povabila na srečanje od neznancem oz. internetnih prijateljev ipd.)?
  - a) Da.
  - b) Ne.

5. Koliko svojih Facebook prijateljev tudi v resnici poznaš?
- a) Vse.
  - b) Večino.
  - c) Polovico.
  - d) Nimam Facebooka.
6. Prijatelj, ki ga poznaš le ti in le preko družabnih omrežij, te povabi na zabavo v tvojem domačem kraju. Kaj storiš?
- a) Greš na zabavo.
  - b) Greš, a seboj pripelješ prijatelje.
  - c) Ne greš.
  - d) Zahtevaš dokaz, da je oseba ta, za koga se izdaja (video pogovor ipd.).
7. Ali dovoliš, da te snemajo oz. slikajo v zabavnih trenutkih, ki pa lahko kasneje delujejo sramotno ali celo intimno?
- a) Da.
  - b) Včasih.
  - c) Ne.
  - d) Nikoli nisem pomislil na to nevarnost.
8. Za prijateljev rojstni dan objaviš kolaž zabavnih slik. Se ti zdi to zloraba slik oz. kaznivo dejanje?
- a) Da.
  - b) Ne.
9. Če bi te fant/dekle, s katerim sta že dolgo par, prosil za intimno sliko, bi jo bil pripravljen poslati ali dovoliti, da jo posname?
- a) Da.
  - b) Ne.
10. Kako meniš, da bi najlažje zmanjšali nevarnosti in zlorabe na internetu?
- a) Večje opozarjanje in izobraževanje že najmlajših o nevarnostih interneta.
  - b) Starševski nadzor.

c) Blokada določenih spletnih strani in starostne omejitve.

d) Drugo _____

*Spol:

moški

ženski

*Letnik

1.

2.

3.

4.

IZJAVA

Mentorica Anita Laznik v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi naslovom Neresničen svet – resnična grožnja, katere avtorica je Ana Slomšek:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno;
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature;
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo (-ičino) dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu;
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje;
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju;
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 11. 3. 2018

žig šole

Podpis mentorice:

Podpis odgovorne osebe:
